

INTERJÚ

„Nehéz ember hírében állok”

Beszélgetés Budapest rendőrfőkapitányával

A modern rendőrségek születési helye a nagyváros. A fővárosok pedig különösen kiemelkedő szerepet kaptak a rendészetek arculatának formálásában. Magyarországon sem volt ez másképp. Gyakran hivatkozunk a fővárosi rendőrség 1881-es megalapítására, amely az államrendőrségi modell első és időközben kizárólagossá vált megoldását hozta el egy olyan országban, ahol a rendvédelmet hosszú történelmi korszakokon keresztül a kommunális (önkormányzati) rendészet uralta.

A gazdaság fejlődése, a kulturális értékek gyarapodása, az épített környezet és a közlekedés növekvő szerepe a mindennapokban, a politikai élet demokratikus intézményeinek megteremtése, a nemzetközi kapcsolatok bővülése, a turizmus fejlődése különösen fontossá tette Budapest szerepét. A közrend és a közbiztonság fenntartása ebben a környezetben kivételesen nehéz feladat. Ennek a feladatnak a legnagyobb terheit a Budapesti Rendőr-főkapitányság viseli. Erről beszélgettünk *dr. Tóth Tamás* rendőr dandártábornokkal, Budapest rendőrfőkapitányával.

Kérem, idézze fel eddigi pályafutásának legfontosabb állomásait!

Már gyermekkoromban vonzott a rendőri hivatás, noha a családban korábban senki sem szolgált fegyveres testületnél. Szüleim más pályára szántak, szerették volna, ha pedagógus vagy jogász leszek. A klasszikus értelemben egyik sem lettem. Ez már akkor eldőlt, amikor sikerrel felvételiztem a Rendőrtiszti Főiskolára, ahol 1994-ben végeztem. Az első munkahelyem a XI. kerületi kapitányságon volt. Abban az időben a kezdőt tapasztalt mentor mellé osztották be, akitől ténylegesen el lehetett sajátítani a szakma fortélyait. Akkor még voltak évtizedes szolgálati múlttal büszkélkedő öregek, akik tudtak mindent, amit az iskolában nem lehetett megtanulni. Az én mesterem is egy nyugdíj előtt álló bűnügyi volt. Hasznos és tanulságos évek következtek. Magam is bűnügyi területen, a rablási és életvédelmi csoportnál töltöttem az aktív szolgálat első négy-öt esztendejét. Bonyolult esetekkel kellett megbirkózni, ennek során megtapasztaltam a bűnügyesek életének szépségeit és nehézségeit. Később a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatához kerültem. Az teljesen más munkaterület volt, de a szolgálatnál eltöltött négy évet is nagyon hasznosnak ítélem, értékes ismereteket szereztem a rendészet belső életéről. Emellett elvégez-

tem az ELTE Állam- és Jogtudományi Karát. A XVII. kerületi kapitányságon először tettem szert vezetői tapasztalatokra a bűnügyi osztály élén, majd kapitányságvezetőként megismerkedhettem egy kapitányság működésével. Ez viszonylag kisebb szervezeti egység, de jó gyakorlat volt a számomra. Ez után az V. Kerületi Rendőrkapitányság vezetője lettem. A korábbi kertvárosi környezetből a valóságos cityben találtam magam, egy kiemelt kapitányság irányítása lett a feladatom, olyan területen, amelyet joggal nevezhetünk a főváros szívének. Elég, ha csupán arra emlékeztetek, hogy oda koncentráltak a tömegdemonstrációk túlnyomó többsége.

2010-ben nevezték ki a Budapesti Rendőr-főkapitányság élére. Nagy változást jelentett ez vezetői munkájában?

Amikor az V. kerületi kapitányság élén álltam, azt gondoltam, hogy az egész főváros rendészeti helyzetét jól ismerem. Gyakran meg is fogalmaztam az elgondolásaimat, amelyek megvalósítását vártam volna a fővárosi rendőri vezetésétől. Főkapitányként be kell látnom, hogy korábban aligha tudtam teljes körűen felmérni, mit jelent egy ilyen hatalmas egység irányítása. A fővárosi méretek egyetlen kapitánysághoz sem hasonlíthatók. Ez a város tulajdonképpen 23 önálló közigazgatási egységből áll, egymástól nagyon eltérő adottságú kerületekből, amelyek önkormányzatai elsősorban a saját céljaik megvalósításán fáradoznak, és ezek között néha nehéz összhangot teremteni. A kerületi kapitányságok – ezt kapitányként magam is megtapasztaltam – sokban igazodnak a helyi önkormányzat törekvéseihez. Nekem a lehetőségek mérlegelésével a szakmai tevékenység egységéről kell gondoskodnom. Az egyeztetések nem mindig történhetnek a részérdekek sérelme nélkül. A vezetői feladatok többsége a belső szervezeti adottságokból következik. A főkapitányság számos olyan szakirányú egységet működtet – a szervezett bűnözés elleni szolgálattól a gazdaságvédelmen át egészen a bűnügyi technikáig –, amelyeket ilyen formában egyetlen kerületi kapitányságon sem találhatunk meg. Hasonló módon jellemezhetők a funkcionális feladatok is, a humán területtől az ellenőrzésen át a belső gazdálkodásig. Mindebből látható a főkapitányi teendők sokasága és a megoldásra váró feladatok színvonala.

A szervezéstudomány azon az állásponton van, hogy egy meghatározott szervezeti nagyság felett – és a budapesti rendőrség már bőven ebbe a kategóriába tartozik – az első számú vezetőtől nem is annyira szakmai hoz-

záértést, hanem vezetői rátermettséget, a menedzsertechnikákban szerzett jártasságot várhatunk el. Vajon igaz ez a vélekedés az ön posztján?

Általában persze igaz, hogy egy főkapitányság méretű szervezetet elsősorban menedzselni kell, ehhez pedig a vezetői adottságok fontosabbak a szakmai részletek ismereténél. A napi gyakorlat azonban némileg mást mutat. Jelenleg csaknem negyven vezető tartozik a közvetlen irányításom alá. Nap nap után olyan kérdésekben referálnak nekem, amelyekben tőlem várnak döntést. Be kell vallanom, hogy sokszor kerül eléem olyan nehézség, amelynek a megoldásához igen nagy szükségem van a korábban szerzett szaktudásomra. A szakmai ismereteim korábban a bűnügyre koncentráltak. Elég gyakran kényszerülök azonban arra, hogy a közrendvédelem vagy a közlekedésrendészet területének egyik-másik problémájában is elmélyedjek. Nem sajnálom erre az energiát, mert csak így lehet elérni, hogy minden szolgálati területen egyaránt érvényesíthessem a magasabb követelményeket. Nehéz ember hírében állok, ennek az a fő oka, hogy azokat a kisebb lazaságokat sem tűröm el, amelyekkel vezetői szinten is gyakran találkozom. Nekem ez a hivatásom, ezért megkövetelem magamtól, hogy a kötelezettségeimet teljes odaadással és felelősséggel teljesítsem, és ugyanezt várom el beosztott vezetőtársaimtól is. Sajnos nem mindig tapasztalom a fegyelemnek, a szorgalomnak és a lelkiismeretességnek azt a fokát, amelyet a rendőri munka hitem szerint megkíván. Ezzel együtt a külső kívánalmak is megkövetelik tőlem a szolgálati rend helyreállítását és maradéktalan érvényre juttatását.

Említette a főváros kerületi tagoltságából származó nehézségeket. Korábban volt kísérlet arra, hogy több kerületre kiterjedő régiós rendszert alakítsanak ki. Erről milyen tapasztalatokat szerzett?

A kísérletnek voltak racionális céljai, a bűnözés elleni küzdelemnek ugyanis nem lehetnek akadályai a közigazgatási határok. Ezért például összefogott három kerület bűnüldözése annak érdekében, hogy eredményesebbé tegyünk a betöréses lopások elkövetőinek kézre kerítését. A törekvés helyes volt, de mivel ennek a regionális rendszernek sem szervezeti, sem értékelési hátterét nem sikerült megteremteni, igazán nagy áttörés nem történt, inkább a működési zavarok sokasodtak. Kísérlet volt, amelyet abban a formában nem ismételnék meg. Inkább arra kell törekedni a bűnüldözésben, hogy kerüljenek fővárosi hatáskörbe a több kerületet is érintő ügyek, amelyek kezelése meghaladja a kapitánysági szint adta lehetőségeket.

Ezek a tapasztalatok felvetik-e annak a lehetőségét, hogy a kerületé legyen a közrendvédelem, míg a bűnüldözés kerüljön fővárosi hatáskörbe?

Ezt a megoldást nem tartanám jónak. A kerületi kapitányságok bűnüldözési feladatait meg kell őrizni, mert a bűncselekmények többsége olyan kisebb súlyú deliktum, amelynek az elkövetője és a sértettje is ugyanabban a közegben él. Ezekben az esetekben pedig az eredményes felderítés alapja a helyismeret, ez leginkább a kerületben dolgozó kollégák sajátja. Más a helyzet a bűnügyi technikával. A technikai szolgálatokat korábban szétagprózták, ami nem volt hatékony megoldás. A helyszíni szemlék eltérő számából adódóan az egyik helyen kihasználatlan kapacitások maradtak, máshol pedig a nagy leterheltség miatt sokat kellett várni a bizottság megérkezésére és a szemle lefolytatására. A felszerelés korszerűsítése és a technikusok szakmai előmenetele is jobban tervezhető, ha központosított szervezett formában látják el a feladataikat. Úgy tudom, erre törekszenek országos szinten is.

Volt idő, amikor a fővárosban megszüntették a körzeti megbízotti szolgálatot, mondván, hogy ez a forma inkább a vidéki környezethez illik. Jelenleg milyen a kmb helyzete Budapesten?

A körzeti megbízottról valóban a falusi környezet jut az eszünkbe, és az is igaz, hogy a szolgálatot a fővárosban egy időben meg akarták szüntetni. Ez nem történt meg, de kétségtelen, hogy a kmb veszített a súlyából. Elsősorban azért, mert a közterületi szolgálatot sokáig sújtó létszáhiány nem tette lehetővé a szűkebb lakókörnyezettel kapcsolatot tartó szolgálati forma fenntartását. Pedig a polgárok által ismert, könnyen elérhető rendőr a megelőzés és a szubjektív biztonságérzet szempontjából is nagyon fontos. A közelmúlt létszámnövelő intézkedései lehetővé teszik, hogy a kerületekben nagyobb gonddal és eredményességgel szervezzük újjá a körzeti megbízotti szolgálatot. Vannak jó példák a II., a XIV. és a XVIII. kerületben, ezek szélesebb körben publicitást is kaptak. Különösen a segítségre szoruló gyermekek és idősek védelmében kap jelentőséget a jó helyismerettel felvértezett és könnyen elérhető rendőr. Mindez nagyon sokban javítja a rendőrség munkájának megítélését.

Milyennek ítéli a kerületi képviselő-testületekkel, illetve a fővárosi önkormányzattal tartott kapcsolatukat?

Tapasztalataim szerint ezek a kapcsolatok általában jók. Szinte nincs is olyan önkormányzat, amely ne tartaná fontosnak a területén folyó rendőri

munka erkölcsi és anyagi támogatását. Az együttműködés mértékében azonban már nagy különbségek vannak. A gazdagabb önkormányzatok (vagy azok, amelyek erre a területre többet kívánnak áldozni) jelentős technikai támogatást nyújtanak (például számítógép-vásárlásra felhasználható forrásokkal), illetve nagyobb összegekkel gyarapítják az állomány jutalmazására fordítható kereteket. Más kerületek viszont alig képesek ilyesfajta segítségnyújtásra.

A tömegdemonstrációk gyakorisága és nagysága kapcsán már szó esett a főváros sajátos helyzetéről. Budapesten állomásozik a Készenléti Rendőrség. Hogyan jellemezné a fővárosra háruló biztosítási feladatokat és az ebben szükséges együttműködést?

A Készenléti Rendőrséggel nagyon jó az együttműködésünk, az utóbbi években volt alkalmunk tökéletesíteni az összhangot. A készenléti szolgálat országos irányítás alá tartozik, az ő feladatuk – ha erre szükség van – a tényleges oszlatás végrehajtása, viszont a fővárosi állományra hárul a budapesti tömegesemények biztosítása, amely rendszeresen jelentős létszámot igényel. Általánosságban elmondható, hogy hetente (esetenként naponta) többször van ilyen jellegű rendezvény a fővárosban. Ebbe természetesen beletartoznak a rendszeresen visszatérő és tömegeket vonzó sportesemények is. Ilyenkor a szükséges állományt berendeléssel biztosítjuk, ami mindig azt jelenti, hogy az egyéb feladatoktól vonunk el rendőröket. Gondolati szinten már felvetődött, hogy a főváros rendőrségének is legyen csapatrendőri szolgálata, de ehhez nagyon átgondolt létszámfejlesztés kellene, mert enélkül csak nagy hiányokat előidéző átszervezésekkel lehetne ezt az igényt kielégíteni. De jelenleg talán nem is ez a legsürgetőbb feladat.

2006 őszén már szerezhetett közvetlen tapasztalatokat a súlyos konfliktusok veszélyét magában hordozó tömegesemények rendőri kezeléséről. Melyek azok a tanulságok, amelyeket fontosnak tart megemlíteni?

Hivatásomnak megfelelően szigorúan a szakmai konzekvenciákra szorítok. A rendfenntartás ilyen helyzetekben nagy gyakorlatot és felkészültséget követel az irányító parancsnokoktól és a végrehajtóktól egyaránt. A rendőri munka olyan sajátos területe ez, amely gyakorlati tapasztalatok hiányában nagyon nehezen modellezhető, ezért a hatékony kiképzés is bonyolult feladat. Nálunk korábban nem voltak olyan méretű konfliktusok, mint amilyenek 2006 szeptembere és októbere között zajlottak. A reagálásban

érezhető volt a tapasztalatlanság, az eseményekből azonban tanulni is lehetett. Napjainkra gyökeresen átalakult ezeknek a rendőri erőknek a felkészítése és a technikai felszereltsége is. Emellett taktikai váltásról is beszámolhatok. Fontos az elérhető és gyorsan bevethető rendőri erő, de annak nem feltétlenül kell a rendezvény közvetlen helyszínén, a tömeget ingerlő módon megjelennie. Sokat fejlődött az irányító törzs munkája és a kommunikáció is. Megfigyelhető, hogy ennek következtében az utóbbi időben már jelentősen csökkent a súlyosabb atrocitások száma.

A főváros közlekedésének segítése mindig a legnehezebb feladatok között foglalt helyet. Miként látja ennek a rendőrségi szolgáltatnak a budapesti helyzetét?

A főváros közlekedése számos nehézséggel küszködik. A történelmi városközpontok nem arra a hatalmas autóforgalomra készültek, mint amekkorával hosszabb ideje meg kell birkóznunk. Az ország úthálózatának adottságaiból következően szinte minden fontos közlekedési útvonal érinti a fővárost. A közösségi közlekedés finanszírozási gondjai állandóan napirenden vannak, a személy- és teherautó-forgalom szüntelenül növekszik. Az úthálózat szükséges felújítása visszatérő akadályokat jelent. Mindezek miatt a rendőrségnek nagyon szoros kapcsolatot kell tartania a közlekedésszervezőkkel és a városfejlesztés felelőseivel. A fő cél a forgalom rendőri segítése, különösen a csúcsforgalommal legjobban érintett szakaszokon és csomópontokon. Ezeket a feladatokat csak úgy lehet jól ellátni, ha a közlekedésrendészet fővárosi szinten szerveződik, a kerületeknek ebben csak járulékos, kiegészítő szerepük lehet. A baleset-megelőzés területén viszont fontos szerep vár a kerületi kapitányságokra. Természetesen része a közlekedésrendészetnek az ellenőrzés és a bírságolás is. A durva szabálytalanságok elkövetőit és az ittasan vezetőket szigorúan büntetni kell, de a fő hangsúly a megelőzésen és a segítő figyelmeztetésen van. Ami a baleseti helyzetet illeti, a főváros ebből a szempontból is kiállja a nemzetközi összehasonlítás próbáját, de ez az eredmény csak a rendészeti feladatok mind jobb végrehajtásával őrizhető meg, illetve javítható. Speciális területe a közlekedésrendészetnek a baleseti helyszínelés, ahol biztosított a megfelelő szakértelem és a korszerű technika.

Gyakran hallani véleményeket arról, hogy a közlekedésrendészet területén változatlanul jelen van a korrupció.

Valóban olyan szolgálatról van szó, ahol a hatékony szakmai ellenőrzést nagyon nehezen lehet megszervezni. Az általános morál jó, de még sok

INTERJÚ

erőfeszítést kell tennünk annak érdekében, hogy kiszűrjük a szolgálatra méltatlan kollégákat és jelentős eredményeket érhessünk el a hivatali tekintély visszaállításában. A Nemzeti Védelmi Szolgálat új módszerek alkalmazására kapott felhatalmazást a megbízhatóság ellenőrzéséhez. Ezek hatása reményeim szerint rövidesen érezhető lesz majd ezen a területen is.

A létszámhelyzetet már érintette. Hogyan jellemezné általában a személyi feltételek alakulását?

A legutóbbi létszámfejlesztések a közrendvédelem területén hoztak javulást, a bűnügyi szolgálatnál azonban változatlanul hiányokkal küszködünk. Csökkent az érdeklődés a rendőri pálya iránt, a rendészeti szakközépiskolák pedig a hagyományos képzésben csak nehezen tudták a szükségleteket kielégíteni. Ezért üdvözöljük a Belügyminisztérium azon törekvését, amelyben újragondolják, hogy a tiszthelyettesi szinteken melyek azok az ismeretek, amelyeket iskolában kell elsajátítani, esetleg a jelenleginél lényegesen rövidebb idő alatt, és mi az a tudás, amelynek megszerzése a gyakorlatban történhet. Emellett olyan életpályamodellre van szükség, amely lehetővé teszi az előrejutást azok számára, akik a későbbiekben vállalják a magasabb szintű továbbképzést. A tiszti állomány utánpótlása terén egyelőre nyitott kérdés, hogy az alakuló Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának milyen lesz a kibocsátó képessége.

Feltehetően a fővárosi rendőrség anyagi helyzete sem jobb, mint az országos.

Bízunk abban, hogy az egész világot sújtó gazdasági krízis enyhülésével a rendőrség finanszírozása is javulni fog, és a rendőrök jobb anyagi megbecsülésére is számítunk. A rendvédelem a közszolgálat olyan területe, ahol a legnagyobb tartalékok a munkájukat hivatástudattal és hozzáértéssel vállaló rendőrök elkötelezettségében van.

Készítette: Finszter Géza